

VERENIGING
"ORDE DER VERDRAAGZAMEN"

Kon. Goedgekeurd d.d. 22 februari 1958, nr. 58

GEVESTIGD TE 'S-GRAVENHAGE

Secretariaat:

de Perponcherstr.98 Den Haag Tel.606650

Giro no. 468874 t.n.v. de Penningm. der "ODV", DEN HAAG

Uitsl. voor verslagen en abonn. Barentzstr. 48 Den Haag tel. 637383

W E E K B L A D

10e jaargang nr.45

=====

=====

nadruk verboden

15 j u l i 1966

Goeden avond, vrienden,

Eerst wil ik U er op wijzen, dat wij nog steeds niet alwetend of onfeilbaar zijn. Verder herinner ik U er aan, dat de volgende week vraagavond zal zijn. Als titel voor mijn onderwerp koos ik een wat eigenaardige uitdrukking:

" W E L L E S - N I E T E S "
=====

Ik koos deze titel, omdat in de wereld van heden dit oude kinderspel nog steeds hartstochtelijk en ernstig wordt gespeeld:

Wij hebben de gewoonte onze eigen zienswijze te beschouwen als de enig juiste. Dat wij bij het aantonen van ons "gelijk" de dingen alleen maar beweren, of een schijnbaar bewijs geven, dat met een werkelijk bewijs niets te maken heeft, beseffen wij kennelijk niet. Wij trekken ons daarvan ten minste niets aan.

Laat mij als een sprekend en eenvoudig voorbeeld de mens nemen, die stelt: Er is een God. Ik geloof, dat er een God is. Ik ben er van overtuigd, dat er een God is. Maar ik kan niet werkelijk bewijzen, dat er een God is. Ik heb als mens - en zelfs in vele fasen als geest - eenvoudig niet de beschikking over middelen, waardoor het mij mogelijk is zonder enige mogelijkheid tot redelijke twijfel aan te tonen, dat er een God bestaat.

Indien ik nu tegen iemand als bewijs zeg: maar het staat in de bijbel en die is Gods woord, of: het staat in de oude geschriften of: bekende wetenschapsmensen geloven in God,

dus bestaat Hij, dan doen wij in wezen niets anders dan heel hard "welles" roepen.

Indien er andere mensen zijn, die zeggen: Wanneer er al een God is, zoals jullie zeggen, waarom is er dan zoveel hongersnood en ellende op de wereld? Waarom laat die God de dood toe? Jullie hebben daarvoor wel verklaringen, maar voor mij hakken die geen hout. Ik kan niet aan 'n God geloven, zeker niet op die manier, dan heeft de ander gelijk, tenzij hij beweert, dat er dus geen God bestaat.

Wat gebeurt er nu? Aanvaardt men, dat de ander mogelijk gelijk kan hebben en behoudt men zich zijn oordeel voor? Neen. De gelovige noemt de ongelovige een godslasteraar en de ongelovige noemt de gelovige een bijgelovige dwaas, die in een droombeeld vlucht voor zijn eigen onzekerheid. Maar daar geen der partijen over enige mogelijkheid tot een werkelijk bewijsvoeren beschikt, is, ondanks alle fraaie woorden en filosofieën, hun strijd niet meer of minder dan een spelletje welles of nietes, zoals kinderen dit vaak gebruiken om zich tegenover anderen door te zetten.

② Neem de benadering van het leven na de dood. Er bestaan gedetailleerde beschrijvingen van de hemel, de hel en het vagevuur, van zomerland, de lotusvijvers en alle denkbare vormen van voortbestaan.

Degenen, die dergelijke voorstellingen verdedigen, doen dit meestal echt van harte. Over bewijzen beschikken zij echter niet. Zij stellen b.v. : dit waren 's werelds grootste wijzen, die dit stelden. Het kwam uit de mond van een boddhisvata. Het antwoord is duidelijk: Mogelijk was het een grote wijze. Maar bewijs eens, dat hij gelijk had? U zegt nu wel, dat die mens een boddhisvate werd, maar hoe wilt u dit bewijzen? Het feit, dat vele of zelfs alle mensen dit zeggen, heeft geen bewijskracht. Nog niet zo lang geleden meenden immers alle mensen ook, dat de zon om de aarde draait?

De logische reactie is dus: Hoe bewijst U dit? Waarop baseert U uw konklusies? Het antwoord blijkt steeds op het zelfde neer te komen: "het staat geschreven", "het was de buddha, die dit heeft gezegd...". Welles.

Omgekeerd zijn er mensen, die beweren: Er is geen voortbestaan. Er is niets, wat duidelijk doet blijken, dat er een voortleven na de dood is of zelfs maar mogelijk is. Je hoort natuurlijk wel eens iets van spoken en zo, maar dat is over het algemeen alleen maar een kwestie van natuurlijke verschijnselen of de fantasie van overprikkelde oude dames..... Wat ook in feite geen redelijk argument inhoudt, zelfs als men de wetenschap er bij haalt of honderd verschillende manieren: Er zijn in het leven zo vele verschijnselen, waarmede men geen raad weet en die men tracht weg te verklaren, zonder daarom hun werkelijk bestaan ooit aan te kunnen tasten op redelijke manier.

Een ieder, die nadenkt, beseft zelfs, dat er vele onverklaarbare verschijnselen zijn, waarvan men t.m. een deel niet kan verklaren en weg-verklaren, omdat de feiten door een uitleg, die in zich geen bewijs is, nimmer kunnen worden aangetast.

Dus dat men alles, wat niet bevalt, of niet passend vindt bij eigen stellingen, eenvoudig wég verklaart.

Wanneer b.v. iemand zegt: De toenemende socialisatie in de maatschappij en de daarmee gepaardgaande verminderde persoonlijke verantwoordelijkheid als gevolg van de vermindering van de voor de persoonlijkheid werkende gevarenfactor in het sociaal verkeer, bevordert verveling, misdragingen, moreel en zedelijk verval... Dan zal er altijd wel iemand zijn, die, deftig of plat, hardop "Niets" roept. Want die voelt nu toevallig wel voor een verdere socialisatie.

Op de zelfde manier zien wij iemand, die sterk individualistisch is ingesteld, alle gemeenschapsvoorzieningen zonder meer afkraken door de genoemde argumenten aan te halen. Doch ook hij kan het verband niet geheel bewijzen, geheel duidelijk maken. Ook hier blijft een spel van welles- nietes, gebaseerd op eigen voorkeur of geloof de hoofdrol spelen en zullen de werkelijke feiten en mogelijkheden er uiteindelijk minder aan toe doen.

Deze reactie op alles, wat begeerlijk is voor het ik of onaanvaardbaar lijkt van uit eigen standpunt, is kenmerkend voor deze tijd, die zich „wetenschappelijk“ pleegt te noemen.

U kent waarschijnlijk wel een spelletje, waarin 3 mensen dergelijk optreden t.a.v. elkander demonstreerden: een zekere politiekommissaris, een zekere burgemeester en een zekere minister. Men is daar reeds weken lang bezig om elkander een welles of een nietes toe te schreeuwen. Maar geen van hen is tot nu toe aan komen dragen met werkelijke bewijzen. Het enige, wat zij duidelijk maken, is wel, dat geen van hen zich geheel heeft gedragen volgens de normen, die men in hun geval meent aan te kunnen leggen. Duidelijk is verder, dat zij allen alleen maar met beschuldigingen en stellingen komen aandragen. Vreemd genoeg schijnt niemand te begrijpen, dat zij, eerlijkheidshalve, bewijzen moeten leveren en niet met verklaringen e.d. kunnen volstaan.

Wanneer wij in het leven reëel en eerlijk willen streven, dan kunnen wij dit nooit doen op basis van een: ik weet het nu eenmaal en daarmee basta of een: ik zeg dit nu eenmaal, zo is het, ik weet het, dus heeft niemand meer iets te vragen, uit.

Wij eerlijk en reëel wil optreden, zal, zelfs indien hij wees gelijk te hebben, dit ook op algemeen kenbare en naspeurbare gronden voor anderen moeten aantonen. Wat natuurlijk wel eens moeilijk is.

Maar als het leveren van een bewijs ons te moeilijk valt, moeten wij dit toegeven en ons niet verschuilen achter rang, gezag e.d. Laat ons dan eerlijk zeggen, dat de ander mogelijk wel gelijk kan hebben, daar wij ons standpunt niet buiten alle twijfel kunnen bewijzen. Laat ons de rechten van de ander erkennen.

Laat ons erkennen, dat een mens evenveel recht heeft om wel in een God te geloven, als om niet in een God te geloven. Laat ons toegeven, dat een mens eerlijk kan zijn en zich toch op een geheel eigen wijze een hiernamaals voor zich voor kan stellen, maar dat men evengoed kan beweren, dat dood nu eenmaal dood is.

Want zolang geen bewijzen te leveren zijn, heeft elke mens een recht: het recht een eigen mening te vormen, te denken

wat hij wilt en te reageren volgens de stellingen en denkwijzen, die voor het ik de meest juiste schijnen te zijn.

Je hebt het recht te geloven, zoals jij kunt geloven. Maar je hebt nimmer het recht om anderen jouw geloof eenvoudig op te leggen. Vooral wat dit laatste betreft, zit de zaak de laatste tijd nogal verkeerd:

Er is b.v. iemand, die voor zich tot de konklusie komt, dat alle fietsbellen tegen verlies verzekerd moeten worden. Hij heeft de macht en dus komt er prompt een wet in die geest. Hij gaat zelfs nog verder en stelt: daar een ieder wel op een feits zou kunnen gaan zitten, doch de fietsen niet geregistreerd zijn en geen rijbewijzen daarvoor noodzakelijk zijn, moet een ieder maar een belasting betalen, zodat de gemeenschap dit risico kan gaan dragen. Stelt men nu, dat het gevaar voor de gemeenschap niet groot is in dit geval, dat men het recht heeft eigen risico te dragen, dan wordt dit recht ontkend met de begronding: statistisch kan worden aangetoond, dat er veel te veel fietsbellen verloren gaan, die niet tijdig worden vervangen.

Misschien lijkt dit onbelangrijk en dwaas. Maar het recht om een eigen mening te hebben, om op een eigen wijze te leven, wordt hierbij wel degelijk aangetast. Ik geef nu een meer praktisch beeld:

Iemand, die fl. 70.000 per jaar verdient, zal zeggen: Nu ja, economisch is het wel verantwoord, dat het brood 2 centen duurder wordt. Wat is dit nu nog in 'n jaar. Dit is per brood per jaar misschien fl. 7.50 tot fl. 8.- per jaar. Dat is toch niet veel.

Zo iemand vergeet echter, dat hier een cent en daar een cent weinig is; wanneer je rekent met duizenden guldens per maand, maar dat het er veel kan worden, wanneer je per week met guldens of misschien zelfs met kwartjes moet rekenen. Degenen echter, die er wat minder goed aan toe zijn, zullen tegen dergelijke acties protesteren. De tegenpartij heeft voordie argumenten geen oor, daar het toch maar om enkele guldens per jaar gaat. Er ontwikkelt zich een spelletje van niets-welles, waarbij de feiten niet worden bepaald door bewijzen, door redelijke argumenten - ook al bewaart men de schijn van redelijkheid meestal wel - maar door de persoonlijke positie van degenen, die de macht hebben hun inzichten in de praktijk om te zetten.

Dergelijke situaties zieh wij overal, zelfs bij gewone mensen. De een zegt b.v. :Ik zit in mijn eigen woning. Ik mag dus mijn radio zo hard laten spelen, als ik wil. De andere partij zegt, dat dit niet kan, omdat hij er hinder van heeft. Waarop de eerste weer beweert, dat hij recht heeft op een persoonlijk bestaan, waarin hij zichzelf kan zijn en dus niet verplicht is met anderer rekening te houden.

Beiden hebben ergens gelijk. Men blijft echter bij een nietes-welles, omdat een geven van bewijs van overlast aan zou tonen, dat beiden falen door hun persoonlijk terrein niet voldoende af te zonderen van het persoonlijk terrein van anderen, i.c.: niet de geluidsisolatie aanbrachten, die, gezien hun eisen van persoonlijke vrijheid, noodzakelijk is voor hen en daardoor ook tot hun eigen aansprakelijkheden behoort.

Men zal nooit redelijke resultaten bereiken, wanneer men weigert rekening te houden met de feiten en zich leert onthouden van een ingrijpen in de persoonlijke sfeer, smaak, denkwijze en geloofsbeleving van anderen.

De kern van het probleem van deze dagen is wel, dat men haast overal een ieder probeert te dwingen - overigens in vele gevallen ten goede en met zeer goede bedoelingen - om in te gaan in de soort hemel, waarin men zelf gelooft, zonder dat men ook maar bewijzen kan, dat deze "hemel" werkelijk bestaat of de eigenschappen bezit, die men daaraan toekent.

Paulus kan misschien eens gezegd hebben, dat wij de "ongelovigen" moeten dwingen om in te gaan, maar Jezus heeft iets dergelijks nooit gezegd. Want een dergelijk optreden is misschien aanvaardbaar, ja zelfs kentekenend voor kleine tirannen, maar het is zeker geen wijze van leven en denken of handelen voor bewuste zielen.

Je mag een mens niet tegen zijn wil dwingen. Of de bron van de dwang nu een of ander schap is - een woord, dat vroeger een plank in de keuken omschreef, maar tegenwoordig eerder een bepaald soort hoofdpijn voor een bepaald soort boeren schijnt weer te geven - de dwang tot 't betalen voor en ontvangen van kinderbijslag of het opleggen van een kerkebelasting.

Dwingen kan op elk terrein, met alle middelen, overal. Wat men, voor men over dwang denkt, dient te bedenken is, dat ons leven eigenlijk gebaseerd moet zijn op een zo groot mogelijke vrijheid en vrijwilligheid: Wanneer ik aan een God moet geloven, zal er een ogenblik komen, dat ik mij inderdaad geen leven voor kan stellen zonder die God. Dat is het resultaat van een soort hersenspoeling. Maar de kans is heel groot, dat ik die God diep in mijzelve vrees en ga haten, omdat ik mij met hem niet verbonden kan gevoelen, omdat Hij mijn God niet is.

Men kan mij een sociale zekerheid schenken, die ik in wezen niet verlaag. Wanneer ik ze enige tijd heb gehad, wil ik haar niet meer missen. Ik ben te zeer aan haar voordelen gewend. Maar ergens in mij haat ik ze en alles, wat mij aan deze z.g. zekerheid onderdanig heeft gemaakt. Ik haat haar en degenen, die mij haar geven, omdat ik het gevoel heb, dat mij daarmee iets van mijn vrijheid, van mijn mogelijkheid tot leven, is ontnomen.

Ik kan de mensen een vrede opleggen, ook wanneer zij daarin geen mogelijkheid vinden zichzelf te zijn. Maar de vrede, die wordt opgelegd, brengt dan een innerlijke haat tot aanzijn, die op de duur tot een zelfvernietiging voert, omdat men een ander niet meer vernietigen kan.

In deze dagen is dit alles misschien nog niet zo erg extreem merkbaar. In Nederland en het jaar 1966 zit men nog steeds aan de "goede kant". Zelfs in dit land zien wij echter steeds meer mensen, die weigeren elkander en de mogelijkheid, dat ook de ander vanuit zijn standpunt gelijk kan hebben, te erkennen. Mensen dus, die geen tegenargumenten willen horen en hun eigen wil eenvoudig met alle middelen aan anderen op willen leggen.

Steeds meer zien wij mensen, die de werkelijkheid uit het

oog verliezen, omdat zij eenvoudig weigeren te erkennen of in te zien, dat er een andere wijze van denken, reageren, een andere methode om problemen te benaderen, mogelijk is.

Wij zien voorbeelden daarvan b.v. in het optreden van bepaalde geestelijken, waarbij ik denk aan de universiteitskwesities in Leuven en Gent. Hier heeft de kerk ingegrepen, doch daarbij haar werkelijke taak vergeten: De kerk heeft tot taak: de mens in staat te stellen te geloven en God te dienen. Het is niet haar taak uit te maken, op welke wijze en onder welke omstandigheden een mens zal kunnen leren, wat hij moet denken, hoe hij zal moeten reageren.

Deze dingen behoren tot het wezen en de taak van de mens zelf. Zo de kerk tot het nemen van beslissingen en het aanvaarden van een bepaalde taak bijdraagt, zo vloeit dit uit haar wezen voort, zolang zij de mens helpt beter zichzelf te zijn en zo beter de God, waarin hij gelooft, te dienen.

Maar de kerk kan de mens geen sociale verplichtingen opleggen. Zeker zolang zij in dit opzicht voor zich een monopolie opeist, gehoorzaamheid wenst, zal zij het tegendeel bereiken van haar doel en de mens van de kerk en dus ook van God verwijderen. In alle zaken, waarbij wereldlijke en persoonlijke zaken een rol spelen, zal de kerk dienend moeten optreden tegenover allen, die van de door haar geboden faciliteiten gebruik wenst te maken.

Ik geef u nu wel vele voorbeelden, maar met dit alles raak ik uiteindelijk alleen maar de buitenkant. Wanneer wij de binnenkant trachten te zien, kunnen wij meestal niet duidelijk meer spreken, tenzij wij van ons eigen recht en de juistheid van onze eigen erkenningen en waarderingen, die voor anderen, geheel overtuigd zijn

Hoe minder wij zeker van onszelf zijn - innerlijk - hoe meer, wij, vreemd genoeg, trachten onze wankelende overtuigingen anderen op te dringen, opdat hun aanvaarding ons geloof, ons vertrouwen ons zelfvertrouwen, onze zekerheid, zal vergroten.

Het is niet zo gemakkelijk in de wereld vast in te schieten te staan. Je bent niet zo zeker van jezelf en de waarheden, die je zegt te aanvaarden, als je voorgeeft. Daarom juist stoot je je aan vele dingen. Wij zeggen ook hier wel eens dingen waaraan de mensen zich niet aan willen. De grote vraag daarbij is echter niet: wil je voor je zelf alles, wat gezegd werd, als juist aanvaarden, maar: kun je aanvaarden, dat ook een andere benadering dan de jouwe, een andere denkwijze, recht van bestaan heeft.

Wil je aannemen dus, dat er meer gezichtpunten, wijzen van benadering en zelfs praktische mogelijkheden aanwezig zijn dan de enkelen, die je voor jezelf hebt aanvaard.

Kennelijk valt dit de meeste mensen zeer moeilijk. En durft eenvoudig geen open geest te tonen en bestrijdt alles, wat afwijkt van eigen stellingen met de welles-nieteschrijak. En voert als argumenten aan: in de geboden staat, in de bijbel staat, de profeet zegt Daarachter komt dan een heel verhaal en men meent de ander nu toch werkelijk bewezen te hebben, lat zijn inzichten enz. verkeerd zijn. Daarbij vergeet men helemaal, dat het erkennen van de waarde, de wereldelijke waarde desnoods

van geboden, evangelie, een geloofsaanvaarding is, een persoonlijke aanvaarding, die niet met voor alle mensen gelijkelijk in hun wereld geldige bewijzen kan worden aangetoond.

Het is misschien krankzinning in de ogen van velen om dit alles zo te stellen. Maar nu het volgende: Men doet op het ogenblik geel ter bestrijding van pornografie. Waarom echter wordt de pornografie tot pornografie? Eigenlijk, omdat men zoveel taboes heeft opgebouwd, die mentaal en zelfs lichamelĳk ongezond waren.

Als je tegen een kind 100 malen zegt, dat het uit een bepaald schaaltje niet mag snoepen, zonder daarbij een verdere voor het kind aanvaardbare en begrijpelijke reden te geven, zal het van de eerste mogelijkheid gebruik maken, om er van te snoepen. Wanneer je de mensen vertelt, dat een bepaald boek of een bepaalde alinea in een boek vies en liederlijk is, zijn er altijd mensen, die willen weten, of dit nu wel waar is of zelfs er plezier in krijgen. Toen men alle sterke drank verbod, werd het in eens voor zeer vele mensen een soort noodzaak de verboden sterke drank zo vaak en veel mogelijk te consumeren.

Wanneer men er niet iets bijzonders van had gemaakt, zou het kind het snoepje waarschijnlijk lang zo erg niet begeerd hebben en zou de lezer van het boekje al snel zeggen: is dat alles? Ik vind er niets aan. En de drinkers zouden heel wat matiger blijven.....

Innerlijk geldt precies hetzelfde: De mens heeft nu eenmaal geleerd, dat hij bepaalde dingen niet mag doen of zeggen. Je mag eigenlijk niet eens denken. Dit laatste doe je natuurlijk toch wel—maar daarover praat je met niemand, Dat erken je nooit, zelfs niet tegenover jezelf. Want men wil nu eenmaal goed, edel, verheven zijn.

Dit laatste is natuurlijk uw volste recht. Maar op het ogenblik, dat dit beeld van goedheid niets anders is dan 'n illusie, die men voor zich en rond zich schept, wordt de deugd eerder een gevaar.

Wij tekenen 'n vals beeld van onszelf. Verstandig is dit niet, maar zelfs dit kunnen wij verontschuldigen met de verklaring, dat dit ons goed recht is. Nu gaan wij echter van de wereld eisen, dat ook zij ons, desnoods tegen alle feiten in, zal gaan aanvaarden, zoals wij onszelf prefereren te zien. En dat nu is zeker verkeerd.

Tegen de vaststellingen van de wereld, tegen de feiten in roepen wij dan: wellas, wij zijn wel goed, edel, geestelijk hoogstaand. Wij hebben geen slechte eigenschappen. Wat wij gedaan hebben, is alles edel, is alles vergeeflijk.

Waagt iemand het dan het niet met je eens te zijn, dan ben je op de teentjes getrapt. Dan deugt zo iemand niet meer. Dan kun je je met zo iemand niet meer bezig houden, dan is dit iemand, die verdelende invloeden heeft op de gehele wereld, die misschien zelfs door de duivel bezeten is. En kun je dit niet waar maken, dan zijn er nog wel andere methoden om degenen, die je vreest of benijdt af te wijzen: dan zeg je maar, dat het iemand is met homofiele neigingen of iemand, waaraan je wel kunt zien, uit welk een misdadig voorgeslacht hij stamt.

Ook dan is het meestal een kwestie van welis- nietes. Zelden komt men met voldoende bewijzen en nog zeldzamer zal men in dergelijke gevallen zijn beweringen in eerlijkheid toetsen aan de feiten en mogelijkheden.

Stel dat ik spreek over God. Wanneer ik eerlijk wil zijn, moet ik toegeven, dat ik niet alleen niets kan bewijzen, maar zelfs niets kan bewijzen. Ik kan niet vertellen, wat die God wil, van mij of anderen. Want ik ken de God niet, ik weet het eenvoudig niet.

Wanneer ik eerlijk wil zijn, kan ik alleen zeggen: God is mij een kracht, die in mij werkt en leeft. Deze kracht brengt mij er, naar ik meen, toe op een bepaalde wijze te denken en te handelen. Dat is voor mij geluk, harmonie. Maar waarom het zo is, weet ik ook niet. Ik ken God niet. God kent mij, maar ik Hem niet.

Ik voel mij met God verbonden. Maar deze band ontstaat niet door mijn erkennen van Zijn wezen als geheel, doch alleen doordat Hij in Zijn grootheid alleen maar een enkel straalje van zijn wezen naar mij uit laat gaan.

Durf ik dit toe te geven met alle onzekerheden, die dit impliceert, dan ben ik eerlijk. Dan zal ik toe moeten geven, dat God overal en in alle dingen kan zijn. God kan uit elke leer spreken, Hij kan fluisteren in de wind, preken vanuit de stilte of ons raad en geboden toeslingeren vanuit donder en bliksem.

God spreekt misschien in de sterren, die Zijn werk zijn. Voor mij altans is dit waar, zo waar als het feit, dat God spreken kan in het ruisen van het bloed door het lichaam, in het plotse-ling optreden van een bepaald besef.

Ik weet, dat voor velen dit vreemd klinkt. Maar voor mij is het zo. Ik zeg niet, dat het voor een ieder zo zal zijn of moet zijn. Ik konstateer alleen, wat in mij bestaat.

Indien nu een ander mij komt vertellen, dat die God op een bepaalde manier leeft, misschien een bepaalde vorm heeft en van mij bepaalde dingen op een bepaalde manier eist, dat deze God bepaalde dingen menselijk en woordelijk heeft gezegd, zo mag men van mij, met mijn persoonlijk godservaren, toch niet verwachten, dat ik dit allewolsomdig beaam? Ik kan alleen maar eerlijk zeggen: God is voor mij al datgene, wat als erkenning van hem in mij bestaat.

Als U mij zegt, dat de maatschappij hervormd moet worden, zal ik in eerlijkheid antwoorden, dat het volgens mij niet goed gaat, zoals het nu gaat. Mijn reactie op deze vaststelling is dan, dat ik tracht zoveel mogelijk mensen het leven wat lichter te maken.

De mensen echter roepen je dantoe: dit is niet genoeg. Wij moeten organiseren. Wij moeten een politieke partij stichten. Mijn vraag luidt dan echter: en toch mijzelf blijven? Hoe kan dat? Wat moet ik dan met die organisatie doen? Ben ik zelfs maar in staat te begrijpen, wat er noodzakelijk is alleen maar voor de bewoners van een stad of een dorp, wat hem gelukkig kan maken? Ik weet dit immers niet, laat staan, dat ik weet wat werkelijk, de menselijke zin, goed is voor een geheel land. Hoe kan ik dan

een oordeel spreken, hoe kan ik dan rechtens en oprecht een dwang op anderen uit gaan oefenen?

Men roept uit: wij moeten het gezag centraliseren. Goed. U kunt dat oprecht als de juiste weg zien. Maar u moogt dan niet daarbij vergeten, dat U juist daardoor het gezag ook ontmenselijkt. Indien U dit weet en meent, dat dit nadeel, dit risico, dan maar aanvaard moet worden: ga uw gang.

Maar verg dan niet van mij, dat ik evenzeer bereid ben dit risico te dragen, dat ik mij nederig neer zal leggen bij uw standpunt. En probeer mij vooral niet te overtuigen met uw statistieken en organisatorische redeneringen:

Leven is iets anders dan een reeks van cijfers, leven is iets anders dan een reeks van stellingen, of de uitdrukking van een vaste en bepaalde orde. Leven is voortdurende verandering, aanpassing en beleving.

Een wet is noodzakelijk. Maar kunnen wij nu ook aannemen, dat bepaalde daden, mogelijkheden, denkwijzen voor een ieder even goed of even slecht moeten zijn, dat de betekenis in het leven van bepaalde waarden steeds dezelfde zal zijn? Ik weet het zo net nog niet.

Ik kan mij voorstellen, dat een mens op een gegeven ogenblik er goed aan doet b.v. te stelen, omdat hij met die diefstal eigenlijk alleen maar zichzelf en het bestaan van anderen zeker stelt. In de bezetting werd dit principe algemeen erkend. Zou het dan nu niet meer gelden? Men stelde toen, dat eigendomsrecht en erkenning van openbare orde weg moeten vallen tegenover de bestaande behoeften en toestanden. Is de wereld dan nu opeens geheel anders geworden? Is nu onrecht, machtsmisbruik, onmenselijkheid opeens niet meer mogelijk?

Stelen en bepaalde vormen van wetsovertreding kunnen beter zijn dan gehoorzaamheid aan de wet, ook nu. Dit betekent echter niet, dat men nu maar alle eigendomsrechten mag ontkennen en uit stelen kan gaan zonder meer. Want anderen mogen en kunnen er anders over denken. Ik moet doen, wat ik juist acht, maar dan ook zonder morren de gevolgen er van dragen.

Zodra wij het alleen in de "gemeenschap" zoeken, komen er vele strijdigheden naar voren. Kijk b.v. eens naar de huwelijkswetgeving. Moet men nu scheidingen gemakkelijk, moeilijk of onmogelijk maken? Voor elk standpunt kan men 1000 argumenten aanvoeren. Wij kunnen echter ook aannemelijk maken, dat er mensen zijn, voor wie geen van de aangevoerde argumenten nog van kracht kan zijn. Waarom dan aan te nemen, dat er een alles streng regulerende en voor allen gelijkelijk geldende wet op dit gebied moet zijn?

Ik geloof, dat je eigenlijk in je leven. - wil je niet steeds weer al je kracht verspelen in nutteloze spelletjes van "wellis - nietes" - zult moeten beginnen, met alles zo ruim mogelijk te stellen en te zien.

Zeg niet: er is een God. Zeg: Ik geloof in een God. Zeg niet: elke mens heeft sociale verplichtingen, maar zeg: Ik, als mens besef, dat ik sociale verplichtingen heb.

Laat een ander steeds zo vrij mogelijk. Wanneer je de

ander. Eerst zo groot mogelijke vrijheid hebt gegeven, zijn recht op een eigen interpretatie en beleving van het bestaan hebt erkend - maar ook niet eerder - dien je te beginnen met zo strikt mogelijk te leven volgens de wetten, regels, mogelijkheden, die je in je zelf als de juisten erkent.

Ik geloof, dat je dan, juist dan, de problemen van deze tijd op kunt gaan lossen. Denk nooit, dat 'n mens in staat is om de problemen van alle andere mensen op te lossen. Ook niet als je b.v. ookarno de Gaulle, Erhardt, Brandt, Johnson of zo heet en over grote macht beschikt.

Het is eenvoudigweg onmogelijk voor allen en gelijktijdig voor allen goed te handelen. Je kunt in wezen alleen volgens je zelf en eigen erkennen zo goed mogelijk handelen.

Wanneer ik dit alles nu gezegd heb, al zal u ook duidelijk worden, waarom zo veel chaos in de wereld wordt toegelaten. Chaos is niet iets, wat a priori bevorderd zal worden. Het is eerder het gevolg van de poging van mens en geest, waarden en dingen te binden in verhoudingen, waarin zij niet werkelijk meer kunnen bestaan.

Wanneer de kosmische invloeden van buit naef de wereld treffen en daarbij onder de mensen veel verwarring aanrichten, zo is dit niet de schuld van de kosmische krachten. Het is de onzekerheid van de mens, waardoor de meest onverwachte en altijd onbeheerste reacties ontstaan. De verwarring wordt geboren uit een tekort aan zelfvertrouwen, een gebrek aan besef.

Wanneer zo dadelijk weer zo hier en daar met de oorlogssabel gerammeld wordt, dan is dit niet goed. Het is een bewijs, dat men zich machteloos gevoelt. Maar het is een onvermijdelijke reactie van 'n mensheid - of deel van de mensheid - dat zich op eigen mogelijkheden, behoeften en noodzaken niet durft of weet te bezinnen.

Voorbeeld: Wanneer de Usa voor de helft van het bedrag, dat nu besteed wordt aan de strijd in Vietnam, voedsel en hulp zouden geven aan een ieder, die daarom persoonlijk vraagt, zou er niet alleen geen sprake zijn van een oorlog in Vietnam, maar zou zelfs China niet meer weten, welke weg gevolgd moet worden, om de rest van de wereld het westen af te doen wijzen.

Het is gemakkelijk, zo sprak eens iemand, deugden te prediken aan hen, die volle magen hebben. Ik denk, dat Jezus dit ook al had begrepen. Waarom zou hij anders de wonderbare vermenging van brood en vis tot stand hebben gebracht?

In dat geval zou Hij zeker alleen gepredikt hebben en niet op een bepaald ogenblik, voor Hij verder ging met zijn prediking, de mensen in staat gesteld om hun buiken te vullen.

Nogmaals: Je kunt niet alle mensen beoordelen aan de hand van een enkele en algemeen geldende maatstaf. Het is zo goed zijn levensomstandigheid, die bepaalt, hoe hij reageert en denkt, zowel godsdienstig als sociaal, politiek en economisch, als de "morele ethiek en het geloof".

Deze wereld van nu leeft nu eenmaal in een reeks van schijnbeelden, die zij zichzelf geschapen heeft. Amerika schiep b.v. voor zich het beeld van een vrijheid, die in wezen niet bestaat en in de huidige vorm van leven daar niet eens kan bestaan.

Dan is er een Rusland, dat voor zijn burgers de schijn wekt van een absolute zekerheid, een overzicht op de wereld en een snelle vooruitgang, die in wezen zo niet bestaan of zelfs maar tot de mogelijkheden behoren.

Nederland, dat voor zijn burgers- en zelfs voor de staatslieden - de schijn wekt van een voortdurend groeiende welvaart, terwijl het in wezen veel dichterbij een surseance van betalingen of een snelle en grote inflatie staat.

Realiseer U deze en dergelijke misleidingen, besef, dat er vele mensen zijn, die tegen beter weten in deze leugens willen blijven geloven. Denk dan nog eens aan het optreden van kosmische invloeden, aan de kritische perioden, die op aarde verwacht kunnen worden.

Uw reactie op de voorspellingen en genoemde gevaren zal dan een heel andere zijn: U zult begrijpen, dat men als mens daaraan niet kan doen, omdat mensen niet gelijktijdig hun waandenkbeelden in stand kunnen houden en toch ontkomen aan de chaos. Men kan niet bepaald verklaringen zelfs tegen de feiten in blijven herhalen en toch verwachten, dat een ieder beheerst en nuchter zal reageren op de werkelijke omstandigheden. Schijn wordt zozeer tot een behoefte voor velen, dat een aantasting van een deel van de schone schijn alleen reeds genoeg is, om een chaos te ontketen.

Indien deze chaos alleen een stoffelijke werking zou hebben, zou ik er nog vrede mee kunnen hebben, zou ik mij er niet al te zeer druk over maken. De problemen van het leven kunnen niet waarlijk en voor allen worden opgelost door neuzen te tellen en te reorganiseren, zoals b.v. uw H.T.M. deed op gezag van een duitse meneer. Maar op de duur komt de stoffelijke mens toch wel uit zijn problemen, mits zijn innerlijk leven gezond blijft.

Naarmate je je echter meer vastklampt aan een waanbeeld, zul je ook meer menen, dat dit waanbeeld waargemaakt moet worden en in stand gehouden moet worden ten koste van alles. Je gaat dan je innerlijke waarden vervalsen, je beste innerlijke mogelijkheden te niet doen, omdat je het waanbeeld nu eenmaal hebt vereenzelvigd met jezelf.

Er zijn b.v. priesters, die nog steeds een God prediken, aan wiens bestaan zij innerlijk reeds lang twijfelen. Zij zijn het, die juist met bijzondere nadruk het geloof van anderen proberen af te dwingen en hen toe roepen: Gij gelooft niet? Dan zult gij verdoemd zijn. Zij verloochenen dan alles, wat goed en menselijk is in hun wezen, omdat zij door toe te geven, dat ook de ander wel eens gelijk zou kunnen hebben, zij hun status zouden verliezen, zij niet meer zouden kunnen beantwoorden aan het uiterlijke beeld, dat zij van zichzelf hebben ontworpen.

Zij menen, dat het poseren als een mens met buitengewone roeping, met een soort onfeilbaarheid, noodzakelijk is. Toch zou het zowel voor henzelf als voor anderen beter zijn toe te geven, dat ook zij innerlijke strijd kennen. Juist hun strijd zou velen kunnen overtuigen, die niet overtuigd kunnen worden door een gesteld gezag, waaraan geen werkelijk bewijs ten grondslag ligt.

Leiders zijn er op de wereld te veel. Leiders, die andere

in nederigheid proberen bij te staan, zijn er steeds te weinig. En toch zullen mensen degenen, die lijden, zoals zij, beter kunnen begrijpen, van hem meer aanvaarden, met hem meer harmonisch kunnen zijn.

Wij moeten als mens en geest teruggaan naar de vrijheid, een vrijheid, die wij voor anderen scheppen vanuit onszelf. Een vrijheid, waarbij wij ons niet meer zonder meer en vast verbinden aan iets. Het is vaak zo dwaas in de wereld: men neemt b.v. aan, dat bepaalde ministers af zullen treden, wanneer hun plannen niet voltoerd kunnen worden. Plan en mens worden hier kennelijk vereenzelvigd.

Maar als die minister een vergissing kan en durft toegeven, wanneer hij een ander aanvaardbaar plan ter tafel kan brengen, zal dit echter veel beter zijn. De man kan dan beter aanblijven, wat er zijn zoveel dingen, waarvan hij alles weet, maar waarmee een andere geen raad zou weten, of die een ander op een geheel andere wijze zou benaderen, zodat oneindig veel energie en geld verspild zou worden.

Dit recht jezelf te verbeteren blijkt echter voor velen niet aanvaardbaar: Die man kent er niets van. Hij moet gaan.... Ik zeg: Pardon: deze man heeft een fout gemaakt. Als Hij eerlijk genoeg is, om toe te geven, dat hij een fout heeft gemaakt, is de kans groot, dat hij zijn fouten ook zal kunnen verbeteren en is hij onder de omstandigheden juist de juiste man op de juiste plaats.

Een ieder, die zelf onfeilbaarheid wil bezitten of van anderen onfeilbaarheid eist, richt hierdoor zichzelf en anderen maar al te vaak onherstelbaar ten gronde.

Deze mentaliteit en de dreiging van chaotische ontwikkelingen als volgend op de geschetste toestanden en mentaliteiten, heeft de witte broederschap voor grote problemen gesteld. Dat weet U trouwens.

Wanneer de witte broederschap in de komende maanden daartegen van leer gaat trekken, dan moet u dit dan ook niet zien als een aanval op de mensheid of op de waarde van de mensheid.

Wanneer er opeens vele schandalen te voorschijn komen - wat in de komende maanden haast onvermijdelijk lijkt - is dit geen pogen de mensheid tot wanhoop of mistrouwen te brengen, doch probeert men alleen de mensen duidelijk te maken, dat er nog meer kanten aan de medaille zijn dan de geadverteerde, terwijl er meer mogelijkheden zijn om een varkentje te wassen dan de algemeen bekende.

De mensen zouden moeten - zij kunnen dit - leren, dat er meer mogelijkheden zijn om een bepaalde situatie te interpreteren dan de nu algemeen gangbare. Wanneer enkele personen daarbij het leven moeten laten, zo is dit betreurenswaardig, maar gezien de instelling van de mensen haast niet te vermijden.

Het is b.v. niet te vermijden, dat in de komende 6 maanden een aantal mensen, die in de wereld toch wel grote bekendheid genieten - b.v. als vertegenwoordigers van grote staten - door ziekte en geweld uit de openbaarheid of zelfs uit het leven verdwijnen. Wanneer deze mensen het brandpunt zijn geworden van nadelig inwerkende waanvoorstellingen, is dat niet zo erg.

Wat wel aardig en misschien zelfs aanvaardbaar is, wanneer je het zo stelt, maar menigeen zal zich toch afvragen, of het nog niet anders zou kunnen. Daarop kan ik maar een antwoord geven:

Ondanks alle mensen met hun idealen is deze wereld nog steeds gebaseerd op het " eet of wordt gegeten." Zelfs het kind dat wordt geboren, eet de moeder uit. Meestal kan zij daar wel tegen, maar desalniettemin teert het op de kracht van een ander levend wezen. U hebt om te leven voeding nodig: planten, dierlijk voedsel. Beide zijn levende wezens. Zo gaat het voort, tot U sterft. Dan komt Uw lichaam misschien in de grond terecht, om daar gegeten te worden door lagere dieren of planten. Dat zijn nu eenmaal feiten, waaraan je ook als mens of beest niets kunt veranderen.

Het leven is een mengsel van allerhande strijdige elementen. De mens is a.h.w. een kerf, waarin 'n synthese tot stand moet komen van al die eigenaardige bestanddelen, die leven in stof, ik en kosmos in het ik uitstortet. Als er al van een eenheid sprake is, zullen wijzelf in ons die eenheid moeten maken, want rond ons bestaat er geen kenbare eenheid. Rond ons is de uiting van het bestaan steeds verdeeldheid en strijd.

De mens neemt maar al te vaak aan, dat hij in een gevormde wereld staat. Dan klopt hij op zijn bort en zegt: ik, homo sapiens, ben de top.... Kennelijk kan de doorsnee mens niet begrijpen, dat zijn menselijk vorm maar een klein tussenvormpje is in een veelheid van vormen.

Het gaat niet om de vorm. De mens met al zijn denkbeelden van beheersing en meesterschap heeft - al geeft hij dit niet graag toe - evenveel verwarringen geschapen als opgelost. Alleen heeft hij de wanorde van de natuur verminderd en daarvoor in de plaats zijn eigen wanorde gesteld. Daarom zijn de uiterlijke bereikingen en vormen, ook de uiterlijke strijd, in wezen niet zo belangrijk.

Dat, wat in de mens ontstaat, is werkelijk belangrijk: het is niet belangrijk of je een mooie voorstelling van God kunt maken. Belangrijk is het God in jezelf zozeer te beleven, dat de waarde van het hogere door jou tot uiting kan komen.

Het is niet belangrijk, of je een esoterisch systeem, vol diepzinnigheden neer kunt schrijven, het is belangrijk je eigen leven zozeer bewust te beleven in zoveel verschillende fasen, dat je anderen, wanneer zij in een soortgelijke fase als zij eens kende, verkeren, begrijpen, antwoorden en helpen kunt.

De waarde van het leven ligt niet in de uiterlijkheden. Het is duidelijk, dat de witte broederschap juist nu er weer een kritieke periode komt, niet met uiterlijkheden rekent, maar haar aandacht op de innerlijke en geestelijke mogelijkheden richt.

Het zal U bekend zijn, dat in 1967 een crisisperiode aanbreekt, die duurt tot rond 1970. Daarna verandert er veel en ontstaan weer meer stabiele tendenzen. Het is dus logisch, dat de broederschap meent, dat zij de mensen moeten terugbrengen naar een beleven en erkennen van de werkelijke en essentiële waarden van het bestaan. Ook wanneer dit betekent, dat er op aarde daardoor veel lijden en dood zal moeten worden aanvaard.

Leven en dood in stoffelijke zin zijn maar tijdelijke verschijnselen. Maar het werkelijke ik kan niet worden vernietigd. Indien er in de stof echter bewustzijn te loor gaat, wordt dit niet zo gemakkelijk hersteld.

De vorm kan weggevaagd worden, terwijl het ik nog altijd zichzelf gelijk blijft. Maar als een mens blijft leven en in de plaats van de werkelijkheid steeds meer waan gaat stellen, is hij misschien ongetelde tijden in 't duister geketend door zijn eigen onvermogen de werkelijkheid te aanvaarden.

Het ingrijpen tracht vooral dit te voorkomen. Dat dit ingrijpen o.m. via klimatologische omstandigheden, aardbevingen end. geschiedt, is daarbij niet zo belangrijk. Zo staan er binnenkort weer meerdere vulkanen op uitbarsten.

Het ingrijpen kan plaats vinden door het aantasten van de waarden van verschillende bevolkingsgroepen en hun welzijn, zoals dit volgens de geldende waan wordt gezien. Het kan plaats vinden door schandalen te doen ontstaan, staatslieden in moeilijkheden te brengen. Er zijn zelfs 'n paar geestelijke hoogwaardigheidsbekleders, die grote moeilijkheden krijgen. Maar dit alles is bijkomstig. Daarom gaat het niet.

De kern van alles is de vraag of de mens, wanneer zo dadelijk grote kosmische invloeden ontstaan, die misschien zelfs tot een wereldoorlog zouden kunnen voeren - bedrieg u in dit opzicht niet: een wereldoorlog is zelfs nu niet onmogelijk - zich daartegen verzetten kan. Want een wereldoorlog kan alleen voorkomen worden, wanneer de houding en denkbeelden van de mensheid veranderen. Eerder niet.

Is het een wonder, dat de broederschap redeneert: Wij moeten in ieder geval zoveel illusies aantasten, zoveel van de waan vernietigen, dat de mens een klein beetje persoonlijk durft reageren en misschien zelfs gaat beseffen, dat het wel eens beter voor hem kan zijn in sommige gevallen zich desnoods dood te laten schieten, dan na een lange tijd van ellende geestelijk en waarschijnlijk ook lichamelijk ten gronde te gaan, terwijl hij dan nog de schuld van geweld en onrecht tegenover anderen moet dragen.

Het kan lang duren, voor een mens zover komt. Om een behoorlijk deel van de mensheid zover te krijgen, is het nodig, dat men meer zich op de feiten baseert en afstand doet van het ellendige nietes-welles systeem, waarop nu zoveel van geloof, wereldpolitiek en economisch beleid gebaseerd wordt.

Politiek en kerkelijk blijkt men de kunst te beoefenen van 't gelijktijdig ja en nee zeggen, terwijl men zich daarbij baseert op stellingen, die door de feiten steeds weer weerlegd worden. Zo komt de wereld niet verder. Daarom is het onvermijdelijk, dat velen op harde wijze met de werkelijkheid worden gekonfronteerd en menige illusie wredelijk wordt verstoord.

De mensen moeten eindelijk in plaats van te spelen met beweringen en onbewezen stellingen leren leven met de feiten en in begrip voor de veelheid van mogelijkheden er toe komen hun eigen innerlijk beseft te maken.

Wat waarschijnlijk dit alles maakt tot een onderwerp, waarmede niet alle aanwezigen het eens kunnen zijn. Toch wil

ik U vragen over dit alles eens na te denken en mijn beweringen eens aan de waarneembare feiten in de wereld rond U te toetsen. Ik denk, dat u met ontsteltenis zult konstateren, dat ik meer gelijk heb, dan men misschien zichzelf in deze dagen durft toegeven, dat dit alles ook geldt t.a.v. eigen leven en denken.

Hiermede besluit ik dan mijn onderwerp. In de 2 de helft van de avond krijgt U waarschijnlijk een lezing over esoterie. Ik voor mij dank U voor uw aandacht.

Goeden avond.

-o-o-o-o-o-

Goeden avond, vrienden.

Het was de bedoeling, dat wij ook vanavond wat over esoterie zouden spreken. Nu heb ik daarover zo mijn eigen denkbeelden. Zij zijn uit de aard der zaak deels persoonlijk, maar ik meen, dat een kennismaken van mijn gedachten voor U een aanleiding kan zijn om uw eigen standpunt t.a.v. de esoterie beter te definiëren.

Ik wil dan ingaan op de menselijke psyche. Want wij spreken wel van vele hoge, mooie, schone geestelijke idealen. Maar zodra puntje bij paaltje komt, moet je dit alles toch uitdrukken via het stoffelijke denken. De geest speelt daarbij een rol, maar tijdens het stoffelijke leven zijn de stoffelijke eigenschappen en de beïnvloeding uit de omgeving vaak even belangrijk of belangrijker.

Het is wel vreemd, dat zovele van de krachten, die men aan zuiver geestelijke werkingen pleegt toe te schrijven, hun uitdrukking en zelfs oorzaak vinden in zuiver stoffelijke waarden en middelen. Daarom meen ik, dat de mens eigenlijk niet op de goede wijze aan esoterie kan doen, wanneer hij niet eerst begrijpt, wat hij zelf is. Dit wil ik kort en eenvoudig opsommen. Kort, want het merendeel van deze punten kent u natuurlijk reeds.

Punt 1: De mens heeft erfelijke eigenschappen. Deze worden overgedragen via de chromosomen - zeer ingewikkelde moleculaire constructies.

Hierdoor wordt niet alleen de vorm van de verschillende cellen bepaald, maar ook hoe deze cellen zullen gaan reageren, hun onderlinge verhoudingen, sterke, de evenwichten van afscheidingen enz. enz.

Men kan dus erfelijk behebt zijn met een bepaalde huidskleur, maar net zo goed met een bepaalde zenuwkwaa, een zwakte of sterkte van weefsel. Nu zie ik niet in, waarom deze erfelijke beïnvloeding hier stil zou blijven staan. Wij kunnen aannemen, dat erfelijke factoren wel degelijk ook voor het functioneren van de hersenen bepalend kunnen zijn, zodat langs erfelijke en zuiver materiële weg bij een mens de mogelijkheid tot scherp waarnemen en formuleren kan ontstaan, terwijl voor een ander

Waarneeming, combinatie en reactie juist wazig en pluizig blijven.

Iemand, die scherp kan nadenken, lijkt geestelijk al snel meer dan een doodeenvoudige sul. Maar is dat wel waar? Wanneer wij voor onze geestelijke vorderingen alleen op ons verstand kunnen beroemen, geloof ik niet, dat wij veel redenen hebben, om op te scheppen. Want dat is uiteindelijk een kwestie, die materiëel reeds in het verleden werd vastgelegd en misschien reeds zeer vele geslachten geleden in een voorvader zijn oorsprong vond.

Ijver dan misschien? Want er zijn mensen, die ijver zien als een bijzondere verdienste en dan ook altijd weer uitroepen: Maar ik ben altijd bezig. Ik ben ijverig. Tja, u kunt wel erg actief zijn, maar over uw geestelijke waarde zegt het weinig en een werkelijke verdienste is het meestal ook niet.

Een groot deel van de z.g. luiheid van anderen is ook genetisch ingebouwd. In de toekomst zullen wij b.v. de neiging tot luiheid toe zien nemen. Het is nog niet eens een werkelijke ziekte, maar eenvoudig een verandering van het interne evenwicht als gevolg van veranderenden levensomstandigheden en voedingsgewoonten. Zo blijkt - ook erfelijk beïnvloed - in de laatste tijd bij de jeugd de bijniët functie zich t.a.v. het verleden wat te wijzigen.

Dus: ijver is niet direct een verdienste en het is nu niet direct een geestelijke fout, wanneer je wat lui bent. Geestelijk gezien is het niet zo belangrijk, dat je bepaalde kwaliteiten hebt, maar wel, of je met de kwaliteiten, die je hebt, het maximum weet te bereiken van het voor jou mogelijke.

En met de huidige stand van wetenschap is men nog niet zo ver, dat een ander uit kan maken, wat je werkelijk maximum aan mogelijkheden en bereikingen is. Daarom heeft het ook zo weinig zin te trachten de prestaties van anderen te imiteren: je weet immers nooit, of je de ander kunt evenaren, of je het voor hem mogelijke wel kunt bereiken, dan wel verre zoudt moeten overtreffen.

Wanneer je een maximum prestatie levert, zit je goed. Dat is het enige, wat je daar met zekerheid kunt zeggen. Dan komen wij nu aan een 2 de punt: De geestelijke vorming.

Wat men op aarde geestelijke vorming pleegt te noemen, is grotendeels een presteren van de hersenen. U denkt daarover misschien als iets, wat geheel vanuit de geest komt. Maar ook hier spelen stoffelijke invloeden een zeer grote, soms zelfs beslissende rol:

Allereerst is daar de prenatale periode, de tijd voor de geboorten. Stel dat de moeder een ernstige zenuwshok krijgt - of een lichamelijke schok. Deze wordt, via bloedstroom, voeding en zenuwstelsel, aan het embryo overgedragen. Hierdoor ontstaat een afwijking in de denkreactie.

Een dergelijke afwijking van het normaal geldende denkproces kan een leven lang blijven bestaan. Het is vastgelegd. Toch heb je aan het veroorzaken of verhinderen daarvan zelf niets of maar zeer weinig kunnen doen.

Gewoonte is een al even belangrijke factor: De een wordt geboren in een omgeving, waar het brengen van mensenoffers

of het snellen van koppen goed en verdienstelijk wordt geheten, de ander groeit op in een streng christelijk gezin of zo iets, terwijl iemand anders weer in een gezlacht van vrijbuiters geboren wordt.

Ofschoon de geest bij inkarnatie wel een keuze-mogelijkheid heeft, moeten wij hier toch konstateren, dat de denkgewoonte de gelende moraal, het z.g. geweten, voortkomen uit het contact met het milieu. Deze mensen kunnen geestelijk evenver zijn. Toch handelen zij anders, denken zij anders, reageren zij op de problemen van het leven geheel anders. Ook hier kan men niet spreken van beter of minder goed, maar hoogstens van "anders."

Alleen al in de stof zijn zovele invloeden werkzaam, dat het dwaasheid zou zijn om een maatstaf van menselijke gedrag of leefwijze te aanvaarden, om aan de hand daarvan de innerlijke bewustwording en rijpheid te bepalen.

Punt drie brengt ons wat meer naar het terrein der metaphysica: Een groot deel van wat wij de psyche plegen te noemen, blijkt afhankelijk van een vorm van energie, die men wel een soort electriciteit zou kunnen noemen. Men kan o.m. hier spreken over een celectrisch of bioelectrisch vermogen, waardoor dus een bepaalde niet geheel materiële kenbare energie altijd wel in het menselijke lichaam aanwezig is.

Praten wij nu over "de levenstromen", dan is hetgeen men vertelt over het juist dirigeren en corrigeren dier stromen dus ergens wel waar. De energie zal zich binnen het lichaam aan de hand van de celwerking en bloedsomloop in bepaalde stromen bewegen. Neemt men een bepaalde houding aan, dan zal tussen een of meer van deze stromingen een inductiewerking mogelijk zijn, waardoor die stromen versterkt of afgeremd kunnen worden.

Wat men hierover b.v. in de yogaleringen stelt, is dus niet zo dwaas. Wanneer wij met die energie nog iets kunnen doen ook, zoals b.v. het uitstralen van gedachten, hebben wij dus niet met een overwegend geestelijke functie te doen, daar zij grotendeels berust op het gebruik van stoffelijke, altans aan de stof ontleende, krachten.

Wanneer wij telekinetisch iets verplaatsen, geldt alweer het zelfde. Ook zijn er wel mensen, die b.v. kunnen zien, wat zich in een gesloten ruimte of pakje bevindt. Dit lijkt misschien in uw ogen op een geestelijk aftasten. In feite is het een veranderen van de gevoeligheid, waarbij van de mens zelf iets uitgaat van de omschreven energie. Men kan dus zeggen, dat de mens in feite een soort radar gebruikt, waarbij de doordringingskracht voor bepaalde stoffen vanuit het ik bepaald kan worden. Ook dit is in zo grote meerderheid lichamelijk, dat deze gaven nimmer gebruikt kunnen worden als een bewijs voor een hoger geestelijk bereiken of een aanwezig zijn van de juiste geestgesteldheid zelfs maar.

Wel kunnen wij zeggen, dat een mens, die innerlijk harmonisch is, bepaalde gevoeligheden gemakkelijker zal ontwikkelen en bepaalde krachten gemakkelijker en sterker dan normaal zal kunnen uiten. Maar dan: normaal voor zijn persoon. Wat dus niet betekent, dat een gebruik van dergelijke gaven ook betekent, dat iemand innelijk rustig en harmonisch.

Overigens blijken vele z.g. paranormale begaafdheden sterk tot uiting te komen bij mensen, die overspannen of uitgeput zijn. Mensen, die zeer zwak zijn of tussen leven en dood zweven, nemen vaak veel meer waar dan andere mensen. Zij zijn vaak helderziend, helderhorend. Daarom nogmaals: dit is zeker niet uitdrukkelijk een geestelijke activiteit. De grondslagen ervan zijn lichamelijk.

Een heel groot deel van alles, wat op aarde verheerlijkt wordt, vele van de "gaven" aan de hand, waarvan ook zijn bereikingen af wil meten, zijn materieel. Wat weer betekent, dat zij t.m. deels voortkomen uit omstandigheden, waarover men geen algehele zeggingschap kan hebben. Zij zijn dus nooit een hanteerbare maatstaf, waaraan men zichzelf of anderen t.a.v. geestelijke waarden of gesteldheid kan afschatten of indelen.

Het volgende punt brengt ons o.m. bij de aura, de uitstraling, het astraaldubbel enz. Deze dingen zijn er natuurlijk wel. Maar ook hier is de geestelijke waarde betrekkelijk: Wanneer ik b.v. een aura ga ontleden, dan kom ik tot de konklusie, dat slechts een klein deel van het waarneembare werkelijk geestelijk is.

Een groot deel van hetgeen men ziet tegen het lichaam aan, is in wezen een variant van infrarood, een geschakeerde warmteuitstraling. De daar buiten voorkomende "laag" van de aura blijkt voornamelijk de werkingen van het zenuwstelsel weer te geven, terwijl op enkele punten in dit deel van de uitstraling pieken aanwezig blijken, die korresponderen met bepaalde organen en zo ook nog een in het lichaam plaats vindende chemische reactie weergeven.

De derde "laag" geeft de gedachten weer en nog iets meer. Het geheel van dit deel der aura zegt ons iets over de sfeer van leven en de mentale achtergronden - maar ook dit wordt nog grotendeels lichamelijk bepaald.

Daarbuiten ligt dan 'n gebied, waarin sprake is van een zeer flauwe en fijne uitstraling, zo fijn, dat zij voor de waarnemer vaak een te nauwernood waarneembare siddering is. Dat is dan, om de zaak eenvoudig te stellen, eerst werkelijk een deel van de uitstraling, dat werkelijk uit de geest, altans uit de niet stoffelijke delen van het ik, voortkomt.

Wanneer wij spreken van het astrale deel van het ik, spreken wij over een deel van het ego, waarin ook de stoffelijke krachten van zenuwstelsels en lichaamsprocessen aanwezig zijn, ofschoon hun vorm voornamelijk door de gedachte - bewust of onbewust - bepaald wordt.

Het z.g. astrale heeft dus vele overeenkomsten met de materie, terwijl sprake van een vaak uitwisselbaar zijn van de energieën van stof en astraal.

Vandaar ook, dat astrale manifestaties als b.v. spookgestalten en verschijningen, een grote invloed kunnen uitoefenen op een fysieke werkelijkheid. Aanwezigheid van astrale krachten kan b.v. een lichtverplaatsing veroorzaken. Er "waait een wind", "het tocht". Bij dergelijke verschijnselen krijgen wij ook te maken met onregelmatige temperatuursval, waarbij in een kamer in korte tijd voor vlak bijeengelegen gedeelten van de ruimte verschillen van meerdere graden kunnen optreden.

Er is hier sprake van een warmteonttrekking in korte tijd, waaruit men kan konkluderen, dat astrale fenomenen ook gebruik kunnen maken van de vorm van energie, die wij kennen als warmte of beweging.

Ik geef toe, dat dit alles niet zo erg esoterisch klinkt. Toch meen ik, dat je deze dingen moet weten en begrijpen, voor je verder kunt gaan met goed succes. Het klinkt natuurlijk ook zonder deze kennis wel aardig: wij doorschrijven de poorten der bewustwording, wij gaan door de doolhof van onze hartstochten - en dat is meestal nogal een doolhof! - komen tot het punt van lering ... enz. Wat alles natuurlijk ergens wel waar is, maar toch symboliek omvat.

De doolhof of tuin der hartstochten is b.v. jullie gedachtenwereld. Zij wordt niet bepaald door geestelijke problemen, maar is in wezen slechts een verbeelding van de onevenwichtigheden, die je in jezelf draagt.

Vele fasen, die wij in de theoretische esoterie afleggen zijn niets anders dan 'n voorstelling van mogelijkheden van het ik, die materieel en desnoods nog astraal verwezenlijkt worden.

Waarmede wij aan de geest komen. Geest zijn betekent eenvoudig, stoffelijk of onstoffelijk bestaan en in jezelf een voorstelling omtrent je eigen wezen dragen. Wat impliceert, dat bewustzijn ook verankerd kan zijn in energie, die niet materieel gebonden is, zoals men deze op aarde kent, geest is een soort niet stofgebonden energie, vrije energie.

Geestelijke voertuigen kunnen nog een vormbewustzijn hebben en door de beelden, die zij naar anderen uitstralen, zelfs in zekere zin een gestalte aan kunnen nemen. In wezen echter is de geest 'n vortex van krachten, die door eigen beweging plus verschil van waarden of potenties innerlijk een begrenzing vormt t.a.v. de ruimte rond die geest.

Daarmee ben je er. Wij kunnen natuurlijk aan het begrip geest wel meer voorstellingen, voorwaarden enz. verbinden, maar nodig is dit niet om het wezen van een geest te omschrijven.

Als geest ben ik dus een kracht, waarin het mogelijk is verschillende dingen tijdelijk vast te leggen, zoals een draaikolk de takjes, die er in komen, lange tijd in zich mee kan voeren, terwijl een tak, die groot genoeg is, wanneer hij beneden komt, tijdelijk iets aan de wieling van het water veranderen kan. Meer niet.

Wanneer wij esoterisch streven, gaat het er dus niet om de tijdelijke mogelijkheden, de takjes in onze vortex van krachten te kennen. Wij moeten begrijpen dat wij een beweging zijn. Als wij weten, hoe die beweging gericht is, wat haar dus versterkt en wat haar tijdelijk kan verzwakken, zijn wij weer een stap verder.

Het probleem van de geest doet mij denken aan Hamlet: To be or not to be.... to sleep.... but then, perhaps, to dream. Rust, wij begeren rust. Maar rusten betekent ook: overgeleverd zijn aan alles, wat er in je leeft. Is wat in je bestaat, goed, dat is rust begerlijk, dan is het a.h.w. heerlijk om te slapen. Maar ben je innerlijk verdeeld, dan is de innerlijke wereld een voortdurend botsen, een voortdurende doodsnood. Daarom is het

belangrijk te weten, wat je bent, wat je inhoud is.

Feiten en gebeurtenissen zijn daarbij uiteindelijk van minder belang. Belangrijk is evenwicht, is het besef, dat je een beweging bent in de ruimte. Indien je daaraan nu maar een beeld kunt verbinden - omdat je als mens nu eenmaal alles in beelden uit moet drukken - dan voel je enigszins, hoe je gericht bent en zul je weten, wanneer actie noodzakelijk is en wanneer rust mogelijk wordt. Dit besef verwerven omtrent eigen wezen en noodzaken is in wezen van meer belang dan het doorwerken van alle inwijdingsfasen bij elkaar.

Vergeet niet, dat de inwijdingsfasen in feite niets meer of minder zijn dan 't opbouwen van een menselijk begrip, waardoor je dit ik in waarheid kunt kennen en beseffen.

Ten laatste: indien ik mijzelf voorstel als een vortex, dan moet ik in iets anders bestaan. Ik ben een wieling in het water, een draaikolk in de goddelijke kracht. Indien ik dit weet, kan ik op de duur steeds meer van mijn bewustzijn overbrengen in hetgeen mij nu nog omringt. Wanneer de wieling ophoudt te bestaan, kan het water al, wat in de wieling was, nog verder in zich dragen.

Op een gegeven ogenblik is de energie, die mijn wezen uitmaakt, opgenomen in alles, wat mij omringt en ben ik zelf dus geen afzonderlijk kenbaar en bestaand wezen meer. Ik besta nog, doch slechts als de erkenning van alles, wat de wieling, de vortex is geweest. Wat overblijft, is het bewustzijn in het geheel.

Een definitie van het ik is niet meer mogelijk, zoals een druppelwater in een oceaan kan bestaan, zonder dat het mogelijk is deze druppel nog van alle andere druppels, of van de oceaan zelfs te onderscheiden. Het is mogelijk, dat er eens weer een wieling ontstaat, waarvan ik deel ben. Dan daal ik weer af tot een wereld der begrenzing, wordt tot een gerichte beweging. Het is dan zelfs mogelijk, dat ik eens weer in een stoffelijke vorm zal bestaan. Het is een soort eeuwige kringloop. Degenen, die dit op aarde gewichtig willen maken, vergeten meestal een ding: dat alle geestelijke werkingen, mogelijkheden, bestaanswaarden van het ik ergens inwezen evenzeer uit een bron stammen, evenmin geheel beheerst kunnen worden of bepaald als alle lichamelijke eigenschappen.

Het enige wat wij kunnen doen, is onszelf, ons bestaand wezen, zozeer te beheersen, dat het aan de behoeften en noodzakern van onze ogenblikkelijke bestaansvorm of fase zoveel mogelijk tegemoet komt. Wij brengen daarom juist ons leven en onze innerlijke harmonie zoveel mogelijk in overeenstemming met onze eigenschappen en mogelijkheden. Dit is volgens mij ware esoterie: het vinden van de innerlijke harmonie en eenheid.

Hiermede, vrienden, beeindig ik mijn betoog. Zoals ik reeds zeide: dit is een persoonlijke mening, U moogt er dus rustig anders over denken. Maar op deze wijze beleef ik de innerlijke weg en de mogelijkheden van mens en geest.

Goeden avond.

-o-o-o-o-o-

d.d. 8 juli 1966